

aff/Skåne Informations- och diskussionskväll i Kristianstad 2009-03-23.

Kvällens ämne var Amerikansk säkerhetspolitik med ny president. Föredragshållare var Professor Bo Huldt, Försvarshögskolan.

Bo Huldt inledde med att konstatera att Barack Obamas tillträde som USA:s president innebär ett mycket stort skifte. Det ligger djup symbolik i att raden av presidenter med anglosaxiskt klingande namn nu ersatts av en afroamerikan.

Bushs benägenhet att i första hand identifiera fiender har ersatts av en öppnare attityd där Obama försöker undvika konfrontationer. Obama talar om självständig vetenskap, Bush talade om "sund" vetenskap.

Bo Huldt övergick därefter till en historisk tillbakablick efter att först ha erkänt att han i grunden är proamerikansk efter studier och arbete i USA i olika omgångar.

Det internationella systemet präglades efter trettioåriga kriget och fram till andra världskrigets slut av en maktbalans mellan 5-7 stater som sökte allianser i olika konstellationer. Systemet ledde till krig vart 20:e till 40:e år. En viktig händelse var den engelska segern i det brittiskfranska kolonialkriget 1763 som lade grunden till en engelsk dominans och som är skälet till att USA är engelskspråkigt.

Maktbalanssystemet ersattes efter andra världskriget av ett bipolärt system kring de dominerande stormakterna USA och Sovjetunionen. Systemet var stabilt och ledde till en långvarig fred som bl a var mycket gynnsamt för Sverige. Sovjetunionens fall ledde inledningsvis till en unipolär värld med USA som enda stormakt. Det har dock visat sig att inte ens USA har resurser att upprätthålla rollen som världens ordningsman utan vi är på väg in i ett nytt maktbalanssystem med 7-8 stora makter.

En internationell panel av tänkare har försökt sig på en rangordning av världens stater nu och omkring 2020.

<u>Nuläge</u>	<u>2020</u>
USA	USA, Kina
Japan, Kina	Japan, Indien(på väg upp)
Storbritannien, Tyskland, Frankrike, Ryssland?	Storbritannien, Tyskland, Frankrike, Ryssland(på väg ner)
Indien, Brasilien	Brasilien, Sydafrika

Bushadministrationen tog fram ett strategiskt dokument som hävdade att USA:s världsherravälde skulle vara för evigt. Detta ledde till stort risktagande.

Obama ser mer nyanserat på problemen. I Mellanöstern har en maktförskjutning skett mot de oljerika områdena i öster. Iran strävar efter att bli en dominerande makt innefattande även innehav av kärnvapen. Obama intar en avvaktande hållning i hopp om att ett generationsskifte i Iran skall leda till ett dialogvänligare klimat. Krig skulle kunna stoppa en sådan utveckling. USA har inlett samarbete med tidigare Sovjetrepubliker i området. Obama måste på något sätt

tvunga Israel till reträtt mot en mera återhållsam attityd. Ett sätt kan vara att strypa penningflödet från USA till Israel som är en absolut förutsättning för den israeliska ekonomin.

Nordkalotten är ett annat viktigt intresseområde. Ryssland hävdar rätt till Nordpolen. Det finns stora tillgångar av mineraler, olja och gas i området. En utvinning där av speciellt energi skulle förkorta transporterna och ge stora ekonomiska fördelar. Ryssland har för närvarande inte tekniken för utvinning men USA, Storbritannien och Norge har. Ett nordiskt samarbete behövs och är på gång. USA har för närvarande ingen strategi för området.

Obama flyttar tyngdpunkten i utrikespolitiken från Europa och NATO till Mellanöstern och havsområdena utanför Asien. Man har inlett samarbete med Indien, Kina och Japan och försöker avveckla engagemanget i Afghanistan. Huvudlinjen är att gå försiktigt fram och inte kasta sig ut i äventyrligheter för att därigenom bevara amerikansk överhöghet. Obamaadministrationen inser att USA inte längre är den enda stormakten utan den största i en grupp stora. Än så länge är USA den viktigaste sjömakten. Obama vill dock tona ner det militära inslaget.

Efter föredraget följde en frågestund som bl a kom in på Georgienkriget och dess följder för svensk försvars- och säkerhetspolitik. Resonemangen kom även in på den allmänna värnpliktens vara eller inte vara. Den allmänna meningen var att utan allmän värnplikt kan det bli svårt att rekrytera personal av tillräcklig kvalitet till Försvarsmakten.